

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра соціології та соціальної роботи**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету суспільних наук
Остапчук Ю.О.
« 17 » _____ 2022 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СОЦІОЛОГІЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ**

Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**
Галузь знань **05 Соціальні та поведінкові науки**
Спеціальність **054 Соціологія**
Освітня програма **Соціологія**
Статус дисципліни **вибіркова**
Мова навчання **українська**

Ужгород – 2022

Робоча програма з навчальної дисципліни «Соціологія громадської думки» для здобувачів вищої освіти галузі знань **05 Соціальні та поведінкові науки** спеціальності **054 Соціологія** освітньої програми «Соціологія».

Розробник: Шандор Федір Федорович, професор, доктор філософських наук, професор кафедри соціології та соціальної роботи.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри **соціології та соціальної роботи**

протокол № 13 від «24» травня 2022 р.

Завідувач кафедри Шандор Ф.Ф.

Схвалено науково-методичною комісією **факультету суспільних наук**

протокол № 8 від «07» червня 2022 р.

Голова науково-методичної комісії Попадич О.О.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма	Заочна форма
Кількість кредитів ЄКТС – 4,5	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 135	4	5
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання:	7	10
аудиторних – 5.3	Лекції:	
самостійної роботи студента – 4.5	36	10
	Практичні (семінарські):	
	28	6
Вид підсумкового контролю: іспит	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю:	Самостійна робота:	
усна	71	119

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни «Соціологія громадської думки» – ознайомити з основними підходами вчених до соціології громадської думки; ознайомити з основними підходами вчених до соціології громадської думки; ознайомити з основними етапами розвитку соціології громадської думки; визначити взаємозв'язок соціології громадської думки з іншими галузями знань та практики; визначити застосування методик використання та поширення громадської думки в роботі соціолога; ознайомити з новітніми досягненнями соціології громадської думки. Завдання курсу: сформуванню умінь правильно та науково обґрунтовано застосовувати отримані теоретичні знання, власну наукову ерудицію та особистий життєвий досвід для аналізу, пошуку правильних рішень у ході навчання та науково-практичної діяльності; сформуванню умінь аналізувати громадську думку.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Фахові компетентності (СК):

СК01. Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології.

СК02. Здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій.

СК03. Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Соціологія», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.	РН01
Розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми.	РН02
Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі.	РН03
Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач.	РН04
Розуміти наукові принципи, що лежать в основі соціальної діяльності, ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання зі спеціальності, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід	РН13
Застосовувати відповідні соціологічні дослідження та реалізовувати дослідницькі професійні навички стосовно теоретичних та прикладних аспектів вивчення соціальних змін.	РН17
Проводити пошук ефективних засобів використання соціальних механізмів регулювання соціальних, політичних, економічних, освітніх, етнокультурних процесів методом проведення соціологічних досліджень.	РН19

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Соціологія громадської думки»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
знати: основні наукові поняття і категорії, спираючись на знання їх традиційних і сучасних пояснень та формулювань; зміст цих понять та категорій; ознаки та зв'язки з іншими поняттями і категоріями; тенденції процесів та явищ у середовищі;	РН01 РН02 РН03 РН04 РН13
вміти: правильно та науково обґрунтовано застосовувати отримані теоретичні знання, власну наукову ерудицію та особистий життєвий досвід для аналізу, пошуку правильних рішень у ході навчання та науково-практичної діяльності;	РН17 РН19
вміти: аналізувати громадську думку.	

4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: іспит; презентація результатів виконаної індивідуальної /групової роботи студента.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форма поточного контролю: доповідь на практичних заняттях

Форма модульного контролю: контрольна робота

Форма підсумкового семестрового контролю: іспит

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	50	100
12	12	14	12		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T5	T6	T7	T8	T9	50	100
10	10	10	10	10		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів	Кількість	Максимальна кількість балів
практичні заняття, доповідь з презентацією	5	25	9	45
есе	1	25		
реферат			1	5
модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота складається з тестових завдань та запитання описово-аналітичного характеру.

Тестові завдання покликані оцінити знання з тематичної проблематики модулю, яка надавалася на лекціях і обговорювалася на практичних заняттях. Залежно від орієнтування у тематичному матеріалі по тестах, дане завдання модульної контрольної роботи максимально може бути оцінене у 30 балів.

Запитання має на меті оцінити обізнаність здобувача з програмовим матеріалом. Залежно від послідовності викладу і орієнтуванні у матеріалі теоретичних питань, ця частина завдань модульної контрольної роботи максимально може бути оцінена у 20 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Відповідно до «Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсних) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання студентів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) – заслуговує студент, який:

- всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує студент, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) – заслуговує студент, який:

- в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає з певним помилками;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання за програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує студент, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує студент, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється студенту, який: – виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється студенту, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;
- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;
- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру.

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Соціологія громадської думки як наука

Тема 1. Предмет соціології громадської думки. Предмет, об'єкт, мета, завдання, функції соціології громадської думки як науки. Методологія та підходи. Визначення соціології громадської думки як професійної діяльності соціологів, маркетологів, полстерів, соціальних працівників. Історія виникнення та розвитку соціології громадської думки. Вклад в розвиток соціології громадської думки Лазарфельда та Геллапа. Класифікація методів соціології громадської думки.

Тема 2. Поняття громадської думки. Суб'єкт та об'єкт громадської думки. Поняття «думка» та «громадське». Кодекс соціолога. Якісні та кількісні методики. Проблеми громадської думки. Підходи П'єра Бурдьє та Бориса Грушина.

Тема 3. Функціонування, формування, вираження, врахування, використання громадської думки. Функціонування громадської думки. Формування громадської думки. Вираження громадської думки. Врахування громадської думки. Використання громадської думки. Особливості каналів поширення громадської думки

Тема 4. Історіографія соціології громадської думки. Історія розвитку соціології громадської думки. Лазарфельд, Бурдьє, Ноель-Нойман, Геллап,

Янкелович, Попер, Грушин, Бех, Валлерстайн, Заславська, Яковенко, Паніотто. Американська, європейська, радянська школи соціології громадської думки

Модуль 2. Проблема ідентифікації громадської думки

Тема 5 Проблема ідентифікації громадської думки. Громадський настрій, громадське відчуття, громадське передчуття. Різноманітні стани масової свідомості. Результати дослідження. Фактори проблем ідентифікації. Три постулати Бурдьє

Тема 6. Фільтри та лійка Геллапа. Пусті відповіді. Різний зміст для різних людей. Інтенсивність висловлюваної думки. Відповіді: нахому і зважені. Відповіді: «так» і «ні». Лійка Геллапа: реакція бумажки на олівець, емоційна реакція, емоційно-раціональна реакція, інформовані респонденти.

Тема 7. Маркетинг та маркетингові дослідження. Поява ринку покупців. Дія конкуренції. Необхідність зниження ризику. Дослідження середовища маркетингу. Дослідження ринку. Дослідження товару і його можливостей. Дослідження покупця та споживачів. 3. Дослідження реклами. Дослідження фірми.

Тема 8. Громадська думка і суспільні процеси. Процес інформаційний. Процес активний. Пряме вираження – зеркало. Трансмісія-ретранслятор. Селекція, аккумуляція і трансформація. Класифікація інформації. Певний відбір. Буквальність сприйняття, однозначність трактування, емоційна вибірковість.

Тема 9. Фокус-група, контент-аналіз та інші методики дослідження в соціології громадської думки. Інститути дослідження громадської думки. Центри, фонди вивчення громадської думки. Опитувальні центри при мас-медіа, центри вивчення громадської думки при університетах та інших навчальних закладах. Спеціалізовані центри вивчення громадської думки.

5.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	ла	інд	с.р		л	п	ла	ін	с. р.
Модуль 1												
Тема 1. Предмет соціології громадської думки	14	2	2			10	14	0	0			14
Тема 2. Поняття громадської думки	14	2	2			10	14	0	0			14
Тема 3. Функціонування, формування,	14	4	4			6	14	0	0			14

вираження, врахування, використання громадської думки												
Тема 4. Історіографія соціології громадської думки	14	4	2			8	14	0	0			14
Модульна контрольна робота	2	2	0			0	2	0	0			2
Разом за модуль	58	14	10			34	58	0	0			58
Модуль 2												
Тема 5. Проблема ідентифікації громадської думки	15	4	2			9	15	2	0			13
Тема 6. Фільтри та лійка Геллапа	15	4	4			7	15	2	0			13
Тема 7. Маркетинг та маркетингові дослідження	15	4	4			7	15	2	2			11
Тема 8. Громадська думка і суспільні процеси	15	4	4			7	15	2	2			11
Тема 9. Фокус- група, контент- аналіз та інші методи дослідження в соціології громадської думки	15	4	4			7	15	2	2			11
Модульна контрольна робота	2	2	0			0	2	0	0			2
Разом за модуль	77	22	18			37	77	10	6			61
Разом	135	36	28			71	135	10	6			119

5.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Предмет соціології громадської думки	2	0
2	Поняття громадської думки	2	0
3	Функціонування, формування, вираження, врахування, використання громадської думки	4	0
4	Історіографія соціології громадської думки	2	0
5	Проблема ідентифікації громадської думки	2	0
6	Фільтри та лійка Геллапа	4	0
7	Маркетинг та маркетингові дослідження	4	2
8	Громадська думка і суспільні процеси	4	2
9	Фокус-група, контент-аналіз та інші методики дослідження в соціології громадської думки	4	2
Разом		28	6

5.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Предмет соціології громадської думки	10	14
2	Поняття громадської думки	10	14
3	Функціонування, формування, вираження, врахування, використання громадської думки	6	14
4	Історіографія соціології громадської думки	8	14
	Модульна контрольна робота	0	2
5	Проблема ідентифікації громадської думки	9	13
6	Фільтри та лійка Геллапа	7	13
7	Маркетинг та маркетингові дослідження	7	11
8	Громадська думка і суспільні процеси	7	11
9	Фокус-група, контент-аналіз та інші методики дослідження в соціології громадської думки	7	11
	Модульна контрольна робота	0	2
	Разом	71	119

6. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ, ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

В умовах використання формату онлайн-навчання (дистанційного навчання) із застосуванням мережі Google Meet названі засоби, методи та форми визначаються за домовленістю зі здобувачами і в залежності від зручного виду взаємодії, застосовуються з допомогою існуючих функцій групових чатів та відеоконференцій.

Для ефективного засвоєння тематики є можливість демонстрації необхідних матеріалів на робочому столі комп'ютерного технічного засобу під час занять і семінарів. Зокрема, у разі потреби, під час онлайн-заняття можна

надати доступ до свого екрану, щоб показати презентації або іншу тематичну інформацію на робочому столі.

Планування лекційних, практичних (семінарських) та лабораторних занять, модульних контрольних робіт, звітування за індивідуальну та іншу передбачену програмою роботу зі студентами, а також підсумкова перевірка знань у формі іспиту (заліку) здійснюється заздалегідь за допомогою прив'язки до Google-календаря. Синхронізація запланованих заходів виконується автоматично на всіх зручних для їх проведення пристроях.

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Богдан О. Що варто знати про соціологію та соціальні дослідження? Посібник довідник для громадських активістів та всіх зацікавлених. Консультант-рецензент В.Паніотто. Київ: Дух і Літера, 2015. 380 с.
2. Гвоздецька Б., Рюль В., Варга Н. Соціологія: методичні матеріали до самостійної роботи: навчально-методичний посібник для напряму підготовки «054 Соціологія». Ужгород: УжНУ, 2021. 110 с.
3. Єнін М.Н. Соціологія масової комунікації: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл., що навчаються за спец. «Соціологія», «Реклама та зв'язки з громадськістю». Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2012. 167 с.
4. Єнін М., Коржов Г. Мережева комунікація: ризики та перспективи (на основі соціологічних опитувань громадської думки в країнах Євросоюзу). Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Серія: Політологія. Соціологія. Право. 2021. №1 (49). С.22–29
5. Лукашевич М.П., Туленков М.В. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії: навчальний посібник. Київ: МАУП, 2004. 464 с.
6. Опитування громадської думки: посібник для журналістів / Упорядник І.Бекешкіна. Київ: Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва, 2020. 110 с.
7. Орос О.Б. Соціологія: методичні рекомендації. Ужгород: УжНУ, 2021. 45 с.
8. Орос О.Б., Афанасьєв Д.М. Методичні рекомендації до проведення практичних занять та організації самостійної роботи студентів спеціальності 054 «Соціологія». Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2021. 22 с.
9. Осовський В.Л. Громадська думка: теоретичні та методичні проблеми дослідження / За ред. В.Л.Осовського. Київ: Стилос, 2001. 168 с.
10. Пилипенко В.Є., Вишняк О.І., Куценко О.Д. та ін. Спеціальні та галузеві соціології: навчальний посібник. Київ: Каравелла, 2003. 304 с.
11. Сірій Є.В. Соціологія: загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії: навчальний посібник. Київ: Атіка, 2004. 480 с.
12. Ципко С.Ю. Соціологія громадської думки: навчальний посібник. Чернівці: Рута, 2006. 64 с.
13. Яремчук С.С. Соціологія масової комунікації: навчальний посібник. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2015. 248 с.

Допоміжна література

1. Лукашевич М.П., Туленков М. В. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії. Київ: МАУП, 1999. 344 с.
2. Лукашевич М.П., Туленков М.В. Соціологія. Загальний курс: підручник. Київ: Каравела, 2011. 408 с.
3. Лукашевич М.П., Туленков М.А., Грищук А.В. Соціологія: підручник для дистанційного навчання. Київ: Університет «Україна», 2005. 319 с.
4. Перегуда Є.В. Соціологія: навчальний посібник. Київ: КНУБА, 2012. 140 с.
5. Соціологія: терміни і поняття: навчальний словник-довідник / за заг. ред. В.М.Пічі [Ю.Ф.Пачковський, О.І.Пташник-Середюк, С.А.Шудло та ін.]. Львів: Новий Світ-2000, 2018. 658 с.
6. Теоретична соціологія. Курс лекцій. Том 1. Соціальність та її форми: підручник для студ. вищ. навч. закл. / ІФ.Кононов. Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. 576 с.
7. Туленков М. В. Теорія і практика організаційної взаємодії: підручник. Київ: ІПК ДСЗУ, 2011. 468 с.
8. Черниш Н.Й. Соціологія: курс лекцій: підручник. Львів: Кальварія, 2003. 543 с.